

Aktivno sodelovanje lokalne skupnosti pri obnovi mlake

V Društvu geografov Pomurja smo lansko pomlad dali pobudo za revitalizacijo izvirne mlake na Makoterjevem bregu v Selu na Goričkem. V sodelovanju z Občino Moravske Toplice in OŠ Fokovci ter s finančno pomočjo Heliosovega sklada za ohranjanje čistih slovenskih voda smo leto dni pozneje, dan pred Svetovnim dnevom voda, 22. marcem, svečano otvorili revitalizirano izvirno mlako ter Vodno učno pot Selo. Otvoritve so se med drugim udeležili tudi minister za okolje in prostor Janez Podobnik, državni sekretar na Ministrstvu za okolje in prostor dr. Mitja Bricelj, predsednik uprave Heliosa Uroš Slavinec, župan Občine Moravske Toplice Franc Cipot ter ravnateljica OŠ Fokovci Suzana Deutsch. Ob tej priložnosti smo izdali tudi zgibanke o mlaki, kjer sta predstavljena obnova mlake ter pomen tovrstnih lokalnih vodnih virov.

Mlake Goriškega so v preteklosti pomenile pomemben vodni vir za napanje živine, zalivanje njiv ter gašenje požarov. Z izkopom studencev in pozneje z izgradnjo lokalnega vodovoda pa so le-te pričele izgubljati pomen. Zaradi pomanjkljivega vzdrževanja se je mlaka v Selu zarasla ter deloma zasula, s tem pa so bile onemogočene osnovne ekosistemske funkcije: ni delovala čistilno, onemogočena je bila naselitev določenih rastlinskih in živalskih vrst, s tem pa se je zmanjšala njena biotska raznovrstnost.

Zasnovo revitalizacije mlake z ekoremediacijami je pripravila dr. Ana Vovk Korže s Filozofske fakultete v

Mariboru, Mednarodnega centra za ERM. Obnovitvena dela so potekala od poletja 2007, organiziralo in izvajalo jih je Društvo geografov Pomurja ob pomoči prebivalcev Sela. Zaradi neposredne bližine intenzivno obdelane njive ter lokalne ceste smo ob mlaki zasadili tudi vegetacijski pas, ki zadržuje širjenje prašnih delcev s ceste in ostankov gnojil v vodo in tako pomaga ohranjati dobro ekološko stanje v mlaki. Za zagotovitev ustrezne varnosti smo ob pomoči lokalnega mizarja okrog mlake postavili tudi ograjo. Mlaka se polni z majhnim izvirom na dnu in s padavinami, glinene prsti pa omogočajo zadrževanje vode. Pomanjkanje padavin v zimski polovici leta pa ni ostalo neopazno niti na mlaki, nivo vode je namreč od pozne jeseni, ko se je mlaka po ureditvi samodejno skorajda povsem zapolnila z vodo, precej upadel.

Mlaka se nahaja na območju omrežja Natura 2000 in znotraj Krajinskega parka Goričko. Z obnovitvijo smo mlaki ponovno vrnili življenje, v njo so se že naselile nekatere živalske vrste, nekoliko toplejše obdobje pa

je prebudilo tudi obvodno vegetacijo. Mlaka je tako po ureditvi ponovno oživila in postala pomemben del naravne in kulturne dediščine pokrajine, ki s svojo biotsko raznovrstnostjo predstavlja pester naravni ekosistem. Mlaka je danes tudi pomemben dodatni vir vode v tej, zaradi suše ogroženi pokrajini. Ponovna naravna ureditev posameznih virov hkrati pomeni način prilagajanja klimatskim spremembam, ki jih vse bolj občutimo tudi na Goričkem.

Revitalizirana mlaka je ena izmed ključnih točk Vodne učne poti Selo, ki smo jo pripravili v sodelovanju z OŠ Fokovci in je bila nagrajena s strani Heliosovega sklada za ohranjanje čistih slovenskih voda. Postavljene informacijske table vodijo obiskovalca po dober kilometer dolgi krožni poti ter ga ob tem poučijo o različnih naravno- ter družbenogeografskih procesih ter kulturni dediščini območja. Tako sta mlaka ter vodna učna pot za učence OŠ Fokovci postali pomembna učilnica v naravi, kjer že izvajajo del vzgojnih in izobraževalnih aktivnosti. Da je temu res tako, so

Kemijska analiza vode iz mlake je pokazala, da voda ne vsebuje škodljivih snovi (foto: Tatjana Kikec).

nam pokazali tudi na sami otvoritvi, kjer so pred zbrano množico vzeli vzorec vode iz mlake ter opravili kemijsko analizo vode. Seveda pa učna pot ni namenjena le učencem OŠ Fokovci, saj je pomemben poligon za terensko delo tudi za učence/dijake ostalih slovenskih, predvsem pa pomurskih osnovnih ter srednjih šol.

Osveščanje javnosti o pomembnosti lokalnih vodnih virov in nujnosti njihovega varovanja je pomemben korak k zavedanju o pomenu celovitega ravnanja z lokalnimi vodnimi viri, brez katerih ni kakovostnega življenja. Aktivno sodelovanje lokalne skupnosti v procesih načrtovanja, izvedbe ter uporabe vodnih virov pa je najboljša popotnica za celovite in kakovostne rešitve ter trajnostno rabo vodnih virov.

Tatjana Kikec

V Alpah trajnostni razvoj postaja resničnost

Mednarodna komisija za varstvo Alp (CIPRA) je izdala tretje poročilo o Alpah. Knjiga z naslovom "Mi, Alpe! Ljudje ustvarjamo prihodnost" predstavlja prizadevanja posameznikov za varstvo alpskega območja kot tudi za njegov gospodarski, socialni in kulturni napredek.

"3. poročilo o Alpah prikazuje, kako so sodobni, dinamični in uspešni posamezniki v številnih krajih na območju Alp na različne načine začeli novo dobo. Kaže, na koliko različnih domiselnih načinov se lahko upremo, denimo, odseljevanju prebivalstva in begu možgan," pojasnjuje Andreas Götz, direktor CIPRE International. "Knjiga ne opisuje velikih projektov in

odvisnosti od države, temveč predstavlja ustvarjalnost in pogum snovalcev prihodnjega razvoja."

Prihodnost pripada tistim, ki jo soustvarjajo. Na območju Alp obstaja zelo veliko pobud, pri katerih v vlogi zavzetih snovalcev prihodnjega razvoja sodelujejo številni posamezniki, vendar pa mnogi od njih ne vedo, da se z enakimi težavami spopadajo tudi drugod. V tem pogledu ima pomembno vlogo 3. poročilo CIPRE o Alpah, katerega osnovna naloga je bila zbrati poročila in urediti izkušnje na vsealpski ravni ter jih ponuditi na razpolago vsem, ki tovrstno znanje potrebujejo.

Poročilo, ki temelji na obsežni raziskavi "Prihodnost v Alpah", ki jo je opravila CIPRA, ne prikazuje le celovite slike velike ogroženosti alpskega prostora, temveč se osredotoča na iskanje ustreznih rešitev. Zanimive reportažne članke in zgovorne posnetke so prispevali novinarji in fotografi ugledne nemške agencije, ki sodeluje z velikimi mediji v Nemčiji, pa tudi z znanimi imeni, kot je New York Times Magazine.

Prvi del vsebuje petnajst reportaž o ljudeh, ki se domiselno, inovativno in uspešno zavzemajo za prave rešitve. Pripoveduje o švicarski vasi, ki je s pomočjo interneta premagala odrezanost od preostalega sveta, o preporodu železnice v eni od italijanskih dežel, o Logarski dolini, ki ima status zavarovanega območja in s katero upravljajo domačini, ali pa o uspešnih umetnikih lesene gradnje, ki so Vorarlberg spremenili v Meko za arhitekto z vsega sveta.

Znanstveno ozadje študije je v poljudnem jeziku pojasnjeno v drugem delu poročila skupaj s programskimi usmeritvami CIPRE za prihodnost. Opisani primeri dobre prakse

tako niso več le posamezni primeri - postajajo usmerjevalci trendov prihodnjega razvoja v celotnem alpskem loku. Poglavje se deli na naslednje teme: socialna kompetenca, regionalno gospodarstvo, zavarovana območja: biotska raznovrstnost in ustvarjanje dodane vrednosti, mobilnost, odnosi med mestom in podeželjem, nove oblike odločanja in politični instrumenti, podnebne spremembe.

Tretji del vsebuje številčne podatke in dejstva, ki so jih znanstveniki v obliki preglednic, grafov in zemljevidov zbrali za vsebinska področja, kot so gospodarstvo, promet, prebivalstvo in prostorski razvoj.

3. poročilo o Alpah je namenjeno strokovnim krogom ter odgovornim posameznikom v Alpah in zunaj njih, prebivalcem in obiskovalcem alpskega sveta, skratka vsem, ki jih skrbi za prihodnost Alp in se pri svojem vsakodnevnem delu ali v prostem času zavzemajo za ekološki in trajnostni razvoj.

Knjiga je izšla v francoskem, italijanskem, nemškem in slovenskem jeziku. Več informacij na: www.cipra.org/sl ter slovenija@cipra.org

CIPRA Slovenija